

Vlaams Ministerie
van Onderwijs en Vorming

Onderwijsinspectie
Hendrik Consciencegebouw
Koning Albert II-laan 15
1210 BRUSSEL

doorlichtingssecretariaat@ond.vlaanderen.be
www.onderwijsinspectie.be

Verslag over de doorlichting van Vrije Basisschool - Sint- Martinus 1 te Zomergem

	Hoofdstructuur	bao
	Pedagogisch geheel	106039 - 115865
	Instellingsnummer	106039
	Instelling	Vrije Basisschool - Sint- Martinus 1
directeur		Petra VAN DEYNZE
adres		Dreef 47 - 9930 ZOMERGEM
telefoon		09-372.78.26
fax		09-372.93.21
e-mail		martinus47.directie@skynet.be
website/URL		www.basisschoolzomergem.be
	Bestuur van de instelling	969634 - Vrij Katholiek Basisonderwijs Zomergem
adres		Dreef 47 - 9930 ZOMERGEM
	Scholengemeenschap	120923 - De Groeve te ZOMERGEM
adres		Oude Staatsbaan 64 - 9930 ZOMERGEM
	CLB	115063 - Vrij CLB Het Meetjesland te EEKLO
adres		Visstraat 14 - 9900 EEKLO
	Dagen van het doorlichtingsbezoek	26/04/2011, 27/04/2011, 28/04/2011, 29/04/2011
	Einddatum van het doorlichtingsbezoek	29/04/2011
	Datum bespreking verslag met de instelling	17/05/2011
	Samenstelling inspectieteam	
	Inspecteur-verslaggever	Martin Descheemaeker
	Teamleden	Patrick Durieux Luc Kyot
	Deskundige(n) behorend tot de administratie	nihil

INHOUDSOPGAVE

INLEIDING	3
1. SAMENVATTING	5
2. FOCUS VAN DE DOORLICHTING	7
2.1 Leergebieden in de focus	7
2.2 Procesindicatoren of -variabelen in de focus	7
3. KENMERKEN VAN DE SCHOOL	7
4. VOLDOET DE SCHOOL AAN DE ERKENNINGS-VOORWAARDEN?	8
4.1 Kleuteronderwijs: wiskundige initiatie	8
4.2 Kleuteronderwijs: muzische vorming	9
4.3 Lager onderwijs: Nederlands	11
4.4 Lager onderwijs: muzische vorming	12
5. BEWAAKT DE SCHOOL DE EIGEN KWALITEIT?	14
5.1 Personeelsbeheer	14
5.2 Professionalisering	14
5.3 Materieel beleid	14
5.4 Welzijn	14
5.5 Curriculum	14
5.6 Begeleiding	15
5.7 Evaluatie	16
6. ALGEMEEN BELEID VAN DE SCHOOL	18
7. STERKTES EN ZWAKTES VAN DE SCHOOL	20
7.1 Wat doet de school goed?	20
7.2 Wat kan de school verbeteren?	21
7.3 Wat moet de school verbeteren?	22
8. ADVIES	23
9. REGELING VOOR HET VERVOLG	23

INLEIDING

Dit verslag is het resultaat van de doorlichting van uw instelling¹ door de onderwijsinspectie van de Vlaamse Gemeenschap. Zij deed dit in het kader van haar opdracht zoals bepaald in het decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs van 8 mei 2009.

Tijdens een doorlichting gaat de onderwijsinspectie na of de instelling de erkenningsvoorwaarden respecteert, of de instelling op systematische wijze haar eigen kwaliteit bewaakt en of de instelling zelfstandig de tekorten kan remediëren.

De onderwijsinspectie maakt gebruik van de mogelijkheid om het toezicht op de erkenningsvoorwaarden betreffende hygiëne, veiligheid en woonbaarheid afzonderlijk uit te voeren. Dit impliceert dat het advies in dit verslag betrekking heeft op alle erkenningsvoorwaarden behalve de voorwaarden die het welzijnsbeleid betreffen (hygiëne, veiligheid en woonbaarheid).

Het referentiekader dat de onderwijsinspectie gebruikt bij een doorlichting is opgebouwd rond de componenten context, input, proces en output:

- context: de omgevingskenmerken en de kenmerken van administratieve, materiële, bestuurlijke en juridische aard die de instelling karakteriseren
- input: kenmerken van het personeel en van de leerlingen of cursisten van de instelling
- proces: initiatieven die een instelling neemt om output te realiseren, rekening houdend met haar context en input
- output: de resultaten die de instelling met haar leerlingen of cursisten bereikt.

De doorlichting bestaat uit drie fases: het vooronderzoek, de doorlichtingsbezoeken en de verslaggeving.

Tijdens het vooronderzoek selecteert de onderwijsinspectie leergebieden en procesindicatoren of procesvariabelen die het inspectieteam onderzoekt tijdens de doorlichtingsbezoeken.

Tijdens de doorlichtingsbezoeken verzamelt het inspectieteam bijkomende informatie via observaties, gesprekken en analyse van documenten.

Het resultaat van de doorlichting is het doorlichtingsverslag.

Het doorlichtingsverslag eindigt met een advies dat betrekking heeft op de volledige instelling of op één of meerdere structuuronderdelen van de instelling. De onderwijsinspectie kan drie adviezen uitbrengen:

- een gunstig advies: het inspectieteam adviseert gunstig over de verdere erkenning van de instelling of van structuuronderdelen
- een beperkt gunstig advies: het inspectieteam adviseert gunstig over de erkenning van de instelling of van structuuronderdelen als de instelling binnen een bepaalde periode voldoet aan de voorwaarden vermeld in het advies
- een ongunstig advies: het inspectieteam adviseert om de procedure tot intrekking van de erkenning van de instelling of van structuuronderdelen op te starten.

Enkel bij een ongunstig advies adviseert de onderwijsinspectie of de instelling zelfstandig de vastgestelde tekorten kan remediëren.

¹ Instelling: onderwijsinstelling of CLB (Decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs, artikel 2, 11°). Onderwijsinstelling: een pedagogisch geheel waar onderwijs georganiseerd wordt en waaraan een uniek instellingsnummer toegekend is (Decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs, artikel 2, 13°).

Binnen een termijn van dertig kalenderdagen na ontvangst van het definitieve verslag informeert de directeur van de instelling leerlingen, ouders en cursisten over de mogelijkheid tot inzage. De directeur van het centrum voor leerlingenbegeleiding informeert de centrumraad.

Binnen de dertig kalenderdagen na ontvangst moet de directeur van de instelling het verslag volledig bespreken tijdens een personeelsvergadering. Het bestuur van de instelling of zijn gemandateerde viseert het verslag en stuurt het binnen dertig kalenderdagen na ontvangst terug naar de onderwijsinspectie en maakt eventueel melding van zijn opmerkingen.

De instelling mag het verslag niet gebruiken voor publicitaire doeleinden.

Meer informatie?

www.onderwijsinspectie.be en www.doorlichtingsverslagen.be

1. SAMENVATTING

Tijdens de doorlichting gaat de onderwijsinspectie na of de school voldoet aan haar maatschappelijke opdracht, of ze haar eigen kwaliteit systematisch bewaakt en of ze zelfstandig eventuele tekorten kan bijsturen. Zo stonden in het kleuteronderwijs wiskundige initiatie en muzische vorming in **de focus** en in het lager onderwijs Nederlands en muzische vorming. Bovendien waren leerbegeleiding, evaluatiepraktijk en algemeen beleid eveneens voorwerp van onderzoek. In haar oordeel houdt de inspectie rekening met de omgevingskenmerken van de school, met de personeels- en de leerlingenkenmerken.

Deze vrije basisschool – Sint-Martinus 1 – situeert zich in het centrum van Zomergem en vormt reeds jaren een pedagogische eenheid met de vrije basisschool Sint-Martinus 2. Door een herstructurering zijn alle lagereschoolklassen van beide scholen sedert september 2010 gelokaliseerd op de administratieve vestigingsplaats. In afwachting van de uitvoering van de bouwplannen biedt de aanliggende secundaire school tijdelijk een antwoord op de lokalennood van deze school. Onder meer om reden van de sterk groeiende kleuterpopulatie vereist ook de infrastructuur van de vestigingsplaats Ronsele een prioritaire aanpak.

Door een samenwerkingsakkoord behartigt een directieteam – de voltijdse directeur van Sint-Martinus 1 en de twee halftijdse pas aangestelde directeurs van Sint-Martinus 2 – de leiding van beide scholen. Diverse schoolteamleden fungeren dit schooljaar in een nieuwe opdracht.

De school wil haar **maatschappelijke opdracht** waar maken. Ze heeft een beeld over de prestaties en de schoolloopbaan van de kinderen. Daartoe beschikt ze over gegevens uit observaties en toetsing van kinderen en over structuren om de ontwikkeling en de leervorderingen van kinderen te volgen. Over het algemeen stromen bijna alle kinderen met succes door naar een volgend onderwijsniveau en het beleid maakt werk van de resultaten van de tevredenheidsonderzoeken die het met regelmaat afneemt bij diverse onderwijsactoren.

Voor wat **muzische vorming** betreft, voldoet het **kleuteronderwijs** aan wat de maatschappij verwacht. Door thema's uit te werken die meerdere intelligenties beogen, doet het team voldoende inspanningen om het aanbod te bewaken, de leerplandoelen na te streven en de ontwikkeling van muzische vaardigheden te stimuleren. Het heeft aandacht voor een evenwichtig onderwijsleeraanbod, maar de continuïteit in het aanbod is weinig verzekerd. Bovendien is er nood aan belevende waarnemingen, aan een aanpak die meer de creativiteit stimuleert en aan een diversiteit van materialen.

Voor de **wiskundige initiatie** voldoet de school aan de maatschappelijke verwachtingen. Ze creëert voldoende kansen die de behoefte aan wiskundige ontdekkingen uitlokken en het leren van wiskundige vaardigheden ondersteunen. De geïntegreerde aanpak en de kansen tot exploreren en experimenteren beogen in voldoende mate de diverse domeinen van wiskunde. Leraren gaan in aanzet bewust om met de leerplandoelen, maar het aanbod is weinig gegradeerd en is niet steeds op maat van de kinderen.

Het **lagereschoolteam** realiseert in voldoende mate de leerplandoelen van **Nederlands**. Outputgegevens tonen aan dat de school over het algemeen beantwoordt aan de verwachtingen van de overheid. Bijzondere aandacht gaat hierbij naar de leesbevordering. Het team dient echter alle leerdomeinen evenwichtig aan bod te laten komen met prioritaire aandacht voor de mondelinge taalbeheersing in betekenisvolle opdrachten en werk te maken van groeiende referentiekaders die de begripsvorming ondersteunen.

Voor wat de **muzische vorming** betreft, voldoet de lagere school aan de resultaatsverplichting. Ze doet bijzondere inspanningen om de leerplandoelen te realiseren, een evenwichtig aanbod na te streven en de ontwikkeling van muzische vaardigheden te stimuleren. Ze bevordert de ontwikkeling van specifieke **talenten** en initieert vormen van **kunst- en cultuureducatie**. Door de lopende leerplanimplementatie wil ze bij de leraren een aanpak realiseren die bij de leerlingen een muzische grondhouding bevordert zodat ze hun omringende wereld creatief-expressief kunnen benaderen. De sturende aanpak van de leraar bemoeilijkt momenteel nog de kinderlijke expressie en creativiteit. Een gegradeerd, uitdagend en gevarieerd aanbod over de klassen heen dringt zich op. Bovendien is er nood aan gevarieerd materiaalgebruik en aan een verdere deskundigheidsbevordering van het team.

Met het oog op een 'open en zorgzame school' heeft het team ruime aandacht voor het welbevinden van en de betrokkenheid bij de kinderen. Het getuigt van een effectieve aanpak om hun ontwikkeling te volgen en om specifieke behoeften deskundig te benaderen. De **leerbegeleiding** is – vooral in het lager onderwijs – doelgericht, goed uitgebouwd en effectief. Het kleuteronderwijs daarentegen moet verder werk maken van een handelingsgerichte zorgverbredende aanpak.

Met haar doelgerichte en doeltreffende **evaluatie** wil de school de kinderen vleugels geven. Ze brengt de ontwikkeling van kinderen systematisch en genuanceerd in beeld. Afspraken en structuren zijn voorhanden om systematisch gedrag en prestaties van kinderen te waarderen. Met ondersteuning van een specifieke werkgroep kan de school haar evaluatie- en rapporteringspraktijk verder afstemmen op de recente inzichten rond leerlingenevaluatie.

Het **algemeen beleid** is geënt op de schoolspecifieke **visie** en is gericht op kwaliteitsonderwijs, op het welbevinden van alle actoren en op een collegiaal team. Het bestendigt de betrokkenheid bij de andere teamleden en biedt kansen tot initiatief, tot inspraak en tot een participatieve **besluitvorming**.

Het recent aangestelde **directieteam** is goed aanvaard, gaat zorgzaam om met de kinderen, het personeel en de ouders en maakt voldoende tijd voor de pedagogisch-didactische ondersteuning van het team. Daarbij doet het een beroep op de verantwoordelijkheid van de andere teamleden, met de nodige waardering en respect. De leraren beogen doorgaans kwaliteitsvol onderwijs en hun pedagogische aanpak getuigt van waardering en inlevingsvermogen.

De aanpak van het beleid doet de school groeien naar een professionele instelling. Door een systematische (team)reflectie op aspecten van de klas- en schoolwerking met bijbehorende bijsturingen- en borgingsinterventies bouwt het in samenspraak met alle actoren en overeenkomstig hun verwachtingen de **kwaliteitszorg** uit. Hierbij doet het bijzondere inspanningen om in wederzijds respect, de integratie van beide schoolteams te realiseren.

De schooldoorlichting leert dat beide basisscholen zich profileren als een genietbare, kindvriendelijke, open en zorgzame instelling gericht op kwaliteitsonderwijs. Op de affiche prijkt: de inzet van het team, de beleidsdynamiek, de uitbouw van de kwaliteitszorg, en de infrastructuur op de administratieve vestigingsplaats. Sterke troeven zijn de bijzondere aandacht voor de leerbegeleiding, de evaluatiepraktijk en de leesopvoeding.

Om de kwaliteit van de klas- en schoolwerking te verhogen, kan het **kleuteronderwijs** werk maken van een gegradeerd aanbod op maat van elk kind, de begripsvorming en de creativiteit van de kinderen in de hand werken door een procesgerichte benadering en de zorgverbredende interventies meer doelgericht en systematisch aanpakken. Het **lager onderwijs** kan meer aandacht besteden aan de mondelinge taalbeheersing en de individuele talentenontwikkeling bij kinderen specifiek beogen door een gegradeerd, uitdagend en gevarieerd aanbod binnen een procesgerichte aanpak. Het beleidsteam kan de kwaliteitszorg optimaliseren door het aantal prioriteiten per schooljaar te beperken en door de professionalisering ten aanzien van coördinerende opdrachten te intensifiëren.

De resultaten van klasspecifieke observaties en evaluaties, de gegevens uit kinddossiers, het onderwijsleeraanbod en de manier van lesgeven van meerdere teamleden wijzen erop dat de Vrije Basisschool Sint-Martinus 1 **voldoet** aan de verwachtingen van de overheid voor wat betreft het leergebied muzische vorming en Nederlands in het lager onderwijs en voor muzische vorming en wiskundige initiatie in het kleuteronderwijs. Bovendien geeft de school blijk van een sterke beleidsdynamiek. Dat alles leidt tot een **gunstig advies**.

De inspectie gelooft in de ontwikkeling van de school en in de inzet van alle participanten om samen verder te bouwen aan een professionele leergemeenschap zodat alle kinderen *vleugels krijgen*.

2. FOCUS VAN DE DOORLICHTING

Op basis van het vooronderzoek en in het kader van een gedifferentieerde doorlichting heeft de inspectie leergebieden en procesindicatoren/procesvariabelen geselecteerd voor onderzoek tijdens de doorlichtingsbezoeken.

2.1 Leergebieden in de focus

Kleuteronderwijs

wiskundige initiatie

muzische vorming

Lager onderwijs

Nederlands

muzische vorming

2.2 Procesindicatoren of -variabelen in de focus

Onderwijs

Begeleiding

Leerbegeleiding

Evaluatie

Evaluatiepraktijk

3. KENMERKEN VAN DE SCHOOL

- Recente opheffing van vestigingsplaats
- Recente directiewissels
- Veel leerlingen volgen revalidatie of krijgen buitenschoolse ondersteuning.
- In het lager onderwijs is er lokalennood en 'Ronsele' heeft een schamele infrastructuur.
- Recente verhuizing naar gezamenlijke vestigingsplaats
- Meerdere leraren staan voor het eerst in een nieuwe opdracht.

4. VOLDOET DE SCHOOL AAN DE ERKENNINGS-VOORWAARDEN?

Het onderzoek naar het voldoen aan de erkenningsvoorwaarden levert voor de geselecteerde leergebieden volgende vaststellingen op:

4.1 Kleuteronderwijs: wiskundige initiatie

Voldoet

Vaststellingen

- Het kleuteronderwijs creëert voldoende kansen die de behoefte aan wiskundige ontdekkingen uitlokken en het leren van wiskundige vaardigheden ondersteunen. De geïntegreerde aanpak en de kansen tot exploreren en experimenteren beogen in **voldoende** mate de diverse domeinen van wiskunde. Leraren gaan in aanzet bewust om met de leerplandoelen maar het aanbod is weinig gegradueerd en is niet steeds op maat van de kinderen.
- In wiskundige initiatie werken leraren vooral vanuit de netgebonden referentiekaders. Ze handelen veelal volgens de **visie** van het gevolgde leerplan. Daarbij hebben ze aandacht voor de groei van wiskundige begrippen vanuit exploreren en experimenteren in functionele spelsituaties. Binnen de projectmatige uitwerking van de thema's beogen leraren – al dan niet expliciet – wiskundige begrippen en/of rekenvoorwaarden.
- Gezien de combinatiegroep heeft de titularis bij de aanvang van het schooljaar reeds een duidelijk beeld van de kinderen die vroeger deel uitmaakten van de klasgroep. Van de nieuwe kinderen is de **beeldvorming** van hun ontwikkeling nog algemeen, maar toch reeds in enige mate kindspecifiek vanuit de frequente contacten en de familiale aanpak op deze kleinschalige vestigingsplaats. De leraren krijgen een genuanceerde kijk op de wiskundige ontwikkeling van de kinderen vanuit de gegevens uit het kindvolgsysteem en de groeiende observatienotities. In de maandelijkse samenvatting ervan geeft de rubriek 'wiskunde en logisch denken' ook kindspecifieke info rond wiskundige aspecten en rekenvoorwaarden.
- Leraren werken over het algemeen **doelgericht**. De planning bevat veelal de na te streven ontwikkelingsaspecten, soms aangevuld met eigen en/of leerplandoelen. Bij gemengde leeftijdsgroepen of naargelang de subgroep plannen leraren soms gedifferentieerde verwachtingen. Bij dagelijks weerkerende en keuzeactiviteiten verwijzen teamleden naar een oplijsting van ontwikkelingsaspecten of leerplandoelen. Het is nog geen gewoonte dat ze specifieke verwachtingen aangeven bij deze bezigheden en daarbij een zekere gradatie binnen de groep op het oog houden.
- De school heeft aandacht voor een evenwichtig aanbod. Zo linken schooldocumenten ontwikkelingsaspecten aan specifieke leerplandoelen en brengen leraren de beoogde ontwikkelingsaspecten over de diverse thema's heen in beeld. Het is nog geen gewoonte om systematisch leerplandoelen te bewaken. Naargelang de leraar komen tijdens de begeleide activiteiten en het spel in de speelwerkplekken **verschillende domeinen** van wiskundige initiatie aan bod. Diverse rekenvoorwaarden zoals vergelijken, sorteren, seriëren en tellen krijgen daarbij kansen.
- Het geringe aantal belevende waarnemingen remt de groei van wiskundige begrippen. De verwachte exploreer- en experimenteerkanen worden immers beperkt en de noodzakelijke drieëenheid **doen-denken-praten** krijgt minder kansen om groeiende begrippen te verinnerlijken.

- Tijdens de geobserveerde activiteiten zijn aspecten van wiskundige initiatie geïntegreerd in muzische activiteiten, in het gedifferentieerd werken en/of in het aanbod van speelwerkplekken. Er zijn echter signalen van **didactische vervroeging**, zoals het te vroeg werken met vaste getalbeelden en met cijfersymbolen. Niettegenstaande diverse begrippenlijsten in het schoolwerkplan, zijn de continuïteit en de gradatie in het aanbod binnen de groep en over de groepen niet altijd verzekerd. Dat is in tegenstelling met het pedagogisch project dat voor elk kind een continue ontwikkeling beoogt.
- Het **aspect 'tijd'** binnen het domein 'meten' krijgt kansen bij het gebruik van kalenders. Hoewel gevisualiseerde tijdsstructuren de groei van het dagelijkse tijdsbesef kunnen ondersteunen, is de voorstelling van diverse kalenders te weinig gegradeerd over de groepen heen. Bovendien maken leraren bij het opruimen weinig gebruik van een instrument dat de objectieve tijdsbeleving aangeeft. Het maat- en conservatiebegrip krijgen dan wel ontwikkelingsmogelijkheden bij het spel in de zand- of watertafel.
- Het **lichaamsschema** komt bij de ruimtebeleving aan de orde in thema's die verband houden met het lichaam. Een toegankelijke spiegel-ten-voeten uit, die dagelijks kansen biedt om het eigen lichaam te verkennen, is niet in alle groepen voorhanden. Ruimtelijke oriëntatie en structuratie krijgen aandacht onder meer bij het puzzelen en tijdens bewegings- en muzikale activiteiten. In meerdere groepen wordt frequent gepuzzeld. Bij de ruimtebeleving zijn weinig mogelijkheden om te werken in het verticale vlak. Zo ontbreekt in meerdere groepen een schildersezels.
- Het kleuteronderwijs beschikt over voldoende **ontwikkelingsmateriaal** dat de wiskundige ontwikkeling bevordert. In meerdere groepen zijn structuren aangebracht om het materiaal in de speelwerkplekken zelfstandig te sorteren.
- Bij de oudste kleuters neemt het team een genormeerde toets af, die naast talige aspecten ook wiskundige doelen over ordenen, tijd en ruimte nagaat. Ze vormen enerzijds een prognose bij de overstap naar de lagere afdeling, maar anderzijds geven ze aanleiding tot een **specifieke begeleiding** van sommige kleuters. Sommige remediërende interventies verlopen intuïtief en weinig doelgericht.
- Wiskundige initiatie stond de laatste jaren niet in de **vernieuwingsfocus**. De school heeft wel als gevolg van zwakke resultaten bij een externe toets van wiskunde in het lager onderwijs bijzondere aandacht besteed aan meetactiviteiten in het kleuteronderwijs. Recentelijk is bovendien een groeiboekje opgemaakt voor deze doelgroep.

4.2 Kleuteronderwijs: muzische vorming

Voldoet

Vaststellingen

- De school doet voldoende inspanningen om **leerplandoelen** na te streven en de ontwikkeling van muzische vaardigheden te stimuleren. Ze biedt kansen om het muzisch gebeuren te ondersteunen. Het team heeft aandacht voor een evenwichtig onderwijsleeraanbod, maar heeft voorlopig weinig zicht op het geheel van de nagestreefde leerplandoelen over de groepen heen. Er is nood aan bloedwarme ervaringen, aan een meer procesgerichte benadering en aan een diversiteit van materialen.
- Leraren werken vanuit de **krachtlijnen van het leerplan** om een muzische grondhouding te bevorderen. Daarbij geven ze kinderen kansen om vanuit meerdere expressievormen de beleefde wereld te beschouwen en te creëren. Het team hanteert een referentiekader dat leerplandoelen en ontwikkelingsaspecten linkt aan de decretale verwachtingen.

- Bij de aanvang van het schooljaar hebben leraren veeleer een algemeen beeld over de ontwikkeling van de muzische competenties van de kinderen dankzij onder meer de kleinschaligheid met de frequente kindcontacten en vanuit de overgangsinformatie. Observatiegegevens en occasionele bevindingen verfijnen in de loop van het schooljaar deze **beeldvorming**. Vooral beeld, muziek, drama en bewegingsexpressie komen geregeld aan bod. Voor media is dat minder het geval. Zo wordt de poppenkast te weinig gebruikt.
- Titularissen schakelen geregeld bewegingstussendoortjes in. De **bewegingsexpressie** komt in het jaarplan bewegingsopvoeding frequent voor met aandacht voor ritmiek en expressie. Bovendien zijn er in elke bewegingsactiviteit korte expressieve en ritmische momenten.
- Doorgaans groepeerde de **thema-invulling** de geplande activiteiten volgens een referentiekader van de onderwijskoepel. Daarbij formuleren ze voor meerdere leergebieden leerplandoelen en bijbehorende ontwikkelingsaspecten. Over het algemeen heeft het team aandacht voor verrijking van de speelwerkplekken volgens het lopende thema. Doorgaans lopen de thema's vrij lang uit. Leraren komen er nog niet toe om een onderwerp op te delen in kortere kindbetrokken subthema's.
- De **kortetermijnplanning** beoogt vooral gemeenschappelijke doelen. Bij de combinatiegroep doen leraren inspanningen om gedifferentieerde verwachtingen te formuleren. Veelal is het aangeboden ontwikkelingsmateriaal daarbij richtinggevend. Over de thema's heen bewaken de teamleden systematisch dominante ontwikkelingsaspecten. Dat is voor de leerplandoelen minder het geval.
- De **projectmatige uitwerking** van de thema's bestrijkt in voldoende mate de verschillende domeinen van muzische vorming. Die komen doorgaans vrij evenwichtig aan bod. Klasoverstijgende activiteiten en samenwerkingsverbanden met externe instanties, zoals het rustoord, motiveren de muzische activiteiten en versterken bovendien de samenhang.
- Over het algemeen zijn de **belevende waarnemingen** beperkt. In sommige klassen krijgen kinderen daardoor minder mogelijkheden om gevarieerde impressies op te doen, die de voedingsbodem zijn voor een veelzijdige expressie.
- De bijgewoende activiteiten geven ten aanzien van de **pedagogisch-didactische aanpak** een wisselend beeld. Enerzijds kaderen de muzische activiteiten binnen het klasthema, waarbij soms meerdere muzische domeinen worden aangesproken. Naargelang de klas krijgen kinderen voldoende kansen tot exploreren en experimenteren. Soms verwijst creatief werk naar een procesgerichte aanpak. Anderzijds zijn er nog vaak muzische opdrachten naar model waarbij kinderen weinig kansen krijgen tot creativiteit. Daarbij valt een vrij eenzijdig materiaalgebruik en vooral tweedimensionaal werk op.
- Het team doet voldoende inspanningen om het muzische gebeuren te **ondersteunen**. Illustratief zijn het geëtaleerde kinderwerk en het beschikbare ontwikkelingsmateriaal. Het valt op dat de kinderen weinig kansen krijgen om te werken in het verticale vlak.
- De meeste teamleden registreren systematisch specifieke kindgegevens, etaleren regelmatig het kinderwerk en 'evalueren' het soms met de andere kinderen. Het is nog geen gewoonte om de boodschap van het kind te registreren op het kinderwerk en om alternatieve **evaluatievormen**, zoals portfolio, te gebruiken om de muzische ontwikkeling van het kind in beeld te brengen.
- Muzische vorming staat reeds een tijdje in de focus. Het team is goed op weg, maar een verdere **implementatie** van het leerplan blijft aangewezen.

4.3 Lager onderwijs: Nederlands

Voldoet

Vaststellingen

- Het onderwijskundig handelen van de meeste leraren en diverse toetsresultaten wijzen op een voldoende **leerplanrealisatie** van dit leergebied. Op de centrale proefwerken op het einde van het zesde leerjaar scoort de school doorgaans in de lijn van de referentiegroep.
- De school werkt in zekere mate volgens de krachtlijnen van het leerplan. Het beleid zoekt naar een geactualiseerde **methode** die nauwer aansluit bij de recente inzichten over taalvaardigheidsonderwijs. In dat opzicht vormen de mondelinge taalbeheersing, via betekenisvolle taken, en een functionele taalbeschouwing de grootste uitdaging.
- De leraren hebben doorgaans een vrij genuanceerd **beeld** van de taalvaardigheid van de kinderen door het overgangsgesprek, de rapportering en gegevens uit het leerlingvolgsysteem. Van taalzwakke leerlingen krijgen ze vaak aanvullende informatie.
- Doorgaans bieden de leergroepen een voldoende **aantal lestijden** Nederlands aan conform het gevolgde leerplan. Hoewel het onderwijsleerpakket in zekere mate een evenwichtig aanbod van de leerdomeinen beoogt, getuigt de kortetermijnplanning in bepaalde groepen van een te sterke aandacht voor het technische aspect van de taal. Daardoor komt het productieve taalgebruik in het gedrang.
- Om de leerplandoelen te realiseren, maakt de school gebruik van een **onderwijsleerpakket** uit de handel. De leraren vertrouwen erop dat het pakket de leerplandoelen voldoende beoogt en dat het voldoende gradatie in de leerinhouden waarborgt binnen en over de leerjaren heen. De school gebruikt aanvullend nog een specifiek onderwijsleerpakket voor spelling, wat een evenwichtig aanbod bemoeilijkt.
- Naargelang het leerdomein formuleren leraren in de kortetermijnplanning geregeld **concrete doelen**, die over het algemeen geplukt zijn uit het onderwijsleerpakket. Sommigen verwijzen naar de handleiding. Het zijn echter overwegend gemeenschappelijke verwachtingen die weinig rekening houden met de specifieke beginsituatie van de leerlingen. Zelfs de planning van lezen in vorderingengroepen is weinig doelspecifiek.
- Het **taalaanbod** wordt in sterke mate bepaald door de gebruikte onderwijsleerpakketten waarbij luisteren, spreken, lezen en schrijven doorgaans thematisch worden uitgewerkt. In enkele groepen zijn er wel lovenswaardige inspanningen om het creatief schrijven aan bod te laten komen. Naargelang de klas zijn er diverse breuklijnen in het aanbod en de aanpak van het mondelinge taalgebruik en van schrijven. Zo zijn er weinig doelgerichte zelfstandige spreekactiviteiten en zijn de krachtlijnen van het leerplan schrift geen gemeenschappelijk gedachtegoed. Bovendien gebruikt de school nog geen eenvoudige kindgerichte methodiek om het inzicht in spellingregels te bevorderen.
- De school heeft sterke aandacht voor de **leesopvoeding**. Zo hanteert ze een actuele leesmethode en maakt ze werk van de diverse klasbibliotheken. Bovendien kan de 'leescaravan' de leeshonger stillen tijdens het speelkwartier. In de onderbouw organiseert de school lezen in vorderingengroepen. Maar daarbij beoogt ze geen specifieke leestechnische doelen, wat het effect van die leestraining afremt. Voorts zijn er vormen van duolezen, en van boekenpromotie in het kader van de jeugdboekenweek. Het is echter nog geen traditie dat leraren systematisch een bezoek aan de openbare bibliotheek organiseren om adequaat bibliotheekgedrag na te streven. Bovendien valt het op dat teamleden weinig aandacht hebben voor de leeshouding van de leerlingen.

- Tijdens de geobserveerde taalactiviteiten getuigt de **aanpak** niet meteen van een geïndividualiseerde benadering. De werkvormen houden minder rekening met de taalzwakke leerlingen. Bij de heterogene groepering voor zorgverbredende activiteiten houden leraren wel rekening met de specifieke beginsituatie van leerlingen.
- De school organiseert een specifieke begeleiding voor taalzwakke leerlingen. Deze zorgverbredende interventies hebben vooral tot doel de spellingproblemen weg te werken. Bovendien is deze hulpverlening zelden gericht op preventie en op de productieve taalbeheersing.
- Om na te gaan in hoeverre de leerlingen de vooropgestelde doelen bereiken, gebruiken titularissen diverse **evaluatiemiddelen**. Op basis van een genormeerde toetsing voor spelling en technisch lezen kan de school aantonen dat de meeste leerlingen voor die geselecteerde doelen vooruitgang boeken. Het leerlingvolgsysteem geeft over de groepen heen de evolutie weer van de individuele vorderingen voor lezen en spelling. Het stemt echter tot nadenken dat kinderen worden getoetst op leerinhouden die nog niet werden aangebracht.
- De **evaluatie** is vooral gericht op rapportering. Een foutenanalyse is nog niet overal een verworvenheid. Doorgaans geeft de toetsing aanleiding tot remediëring en soms tot een meer gedifferentieerde aanpak, onder meer in het hoeken- en/of contractwerk. Het is nog geen gewoonte om op basis van de vorderingen van de leerlingen de parallelgroepen tijdelijk te hergroeperen.
- De school beschikt over voldoende **leermiddelen** om de taalvaardigheid te verhogen. Er is echter nood aan dynamische referentiekaders die inzichten helpen groeien en aan kindvriendelijke woordenboeken. Het is het nog geen cultuur om de klasopstelling af te stemmen op het beoogde lesdoel.
- Leraren doen inspanningen om de instructietaal te verzorgen. Het taalgebruik van sommige teamleden is bij momenten slordig en/of dialectisch. Dat bemoeilijkt een efficiënte communicatie op de klasvloer en remt het taalvaardigheidsonderwijs.
- De school is gestart met de initiatie van het nieuwe leerplan Nederlands.

4.4 Lager onderwijs: muzische vorming

Voldoet

Vaststellingen

- Hoewel de school nog niet over valide en aanvaardbare outputgegevens beschikt voor dit leergebied, realiseert ze in **voldoende** mate de leerplannen. Een doorgaans vrij gevarieerd muzisch aanbod en een vrij verantwoord onderwijskundig handelen van meerdere leraren staan daarvoor garant. Er is echter weinig gradatie en variatie in het aanbod over de klassen heen. Bovendien primeert vaak een productgerichte aanpak. Een verdere professionalisering van het team door het leren van en met elkaar is aangewezen.
- Het onderwijskundig handelen van de meeste leraren wordt - dankzij de recente nascholing - in aanzet gestuurd vanuit de krachtlijnen van het gevolgde **leerplan**. Het gebruik van 'muzofiches' geeft aan dat het team zich bewust is dat muzische activiteiten leerlingen kansen moeten geven om de beleefde wereld te beschouwen en te creëren door diverse expressievormen. De meeste leraren hebben voldoende zicht op de algemene doelen van dit leergebied. Naargelang de klas en het leerdomein spoort de aanpak van meerdere leraren aardig in de lijn van het leerplan. Recente vakpublicaties en bevindingen uit vroegere navorming zijn daarbij richtinggevend.
- Over het algemeen hebben leraren als beginsituatie een **algemene kijk** op de leerlingen. Dankzij de voorkennis uit gemeenschappelijke vieringen en klasdoorbrekende activiteiten hebben ze naargelang het leerdomein en de doelgroep in enige mate weet van bepaalde specifieke muzische vaardigheden van het kind.

- De leraren beschikken doorgaans niet over een planning van de verschillende muzische domeinen op middellange termijn. Enkel gebruiken hiervoor de oplijsting van het aanbod van een vorig schooljaar. Het lessenrooster bevat niet in alle klassen een voldoende **aantal lestijden** volgens het gevolgde leerplan. Bovendien zijn er verschillen tussen parallelklassen. Op schoolniveau zijn wel concrete afspraken omtrent de invulling van de geplande klasdoorbrekende creamiddagen. Het is merkwaardig dat ‘zorgplussmomenten’ plaatshebben tijdens muzische activiteiten, zodat meerbegaafde leerlingen niet kunnen participeren aan deze activiteiten. Dat is niet conform de schoolvisie die pleit voor een brede ontwikkeling.
- De leraren werken **doelgericht**. Ze hanteren hierbij een werkdocument uit een nascholing als leidraad dat per graad leerplandoelen en eindtermen aangeeft en tevens het evenwicht van het muzische aanbod bewaakt. Het gebruik van dit ‘muzo-instrument’ waarbij per klas de verschillende muzische activiteiten systematisch worden aangevuld zal volgens het beleid resulteren in specifieke groeilijnen. Die kunnen worden verfijnd om een gegradeerd aanbod te realiseren. Tevens bieden de concrete ‘muzofiches’ kansen tot een efficiënte en leerplangerichte aanpak. Naargelang de klasgroep en het leerdomein zijn hieromtrent voorbeelden van goede praktijk. Kinderwerk en documenten signaleren dat gradatie in het muzische aanbod over de groepen heen nog niet is gewaarborgd.
- De **activiteiten** houden over het algemeen verband met het klas- en schoolleven of doen dienst als een gevarieerde verwerking van inhoud uit andere leergebieden. De meeste leerdomeinen komen doorgaans regelmatig aan bod. Maar media komt in over het algemeen minder voor. Naargelang de groep staat een bepaald domein veeleer occasioneel in de focus. Ook het aanbod bij de klasdoorbrekende creamiddagen is veeleer een geïsoleerd gebeuren en wordt niet meteen georganiseerd vanuit een gemeenschappelijk thema. De **integratie** van muzische domeinen krijgt in sommige groepen wel een aanzet, maar is nog geen teamverworvenheid.
- Behalve het aanbod tijdens de creamiddag zijn de **muzikale activiteiten** in sommige klassen nog vrij eenzijdig gericht op zang. In andere groepen is er wel aandacht voor het gevarieerd spelen met het lied, voor vormen van gericht muziekbeluisteren en voor actief musiceren. Het schoollied verhoogt het samenhangsgevoel en de registratie en presentatie van ritmische patronen was alvast een voorbeeld van goede praktijk. Wat **beeldopvoeding** betreft, komen in diverse groepen vooral tweedimensionale realisaties voor en is er doorgaans een beperkte variatie aan materialen. Meerdere leraren kiezen nog al eens voor een vrij sturende aanpak, waarbij het werken naar model primeert op de creatieve expressie. **Dramatisch spel** en **muzisch taalgebruik** zijn in meeste groepen goed vertegenwoordigd: poëzie, dramatiseren en creatief schrijven worden er regelmatig geprogrammeerd. In dat opzicht kende de gedichtendag heel wat bijval. Daartegenover is poppenspel door kinderen nog niet vanzelfsprekend. In verband met **bewegingsexpressie** komen ritmiek en expressie frequent voor in het aanbod van bewegingsopvoeding van de eerste graad. In de andere leerjaren is dat weinig het geval. Naargelang de leraar worden deze activiteitsdomeinen ook gepland als tussendoortje of frequenter opgezet naar aanleiding van festiviteiten of van de meerdaagse openluchtschool. Ten aanzien van **media** valt het op dat dit leerdomein niet is opgenomen in het lopende werkdocument dat door de school als leidraad wordt gebruikt. Zelfklevers in de kortetermijnplanning met beoogde ICT-vaardigheden signaleren wel de aandacht voor deze maatschappelijke verwachting.
- De bijgewoonde **activiteiten** geven inzake aanpak – dankzij de ‘muzofiches’ – een zekere gelijkgerichtheid. In diverse groepen krijgen leerlingen de kans om te ‘beschouwen’ en om daarna hun impressies op een persoonlijke manier uit te drukken. Vaak loopt het beschouwen te lang uit, zodat het creëren in het gedrang komt. Naargelang het leerdomein en de leraar werd de expressie van de leerlingen soms geremd door het eenzijdige materiaal aanbod of door een aanpak waarbij het resultaat belangrijker lijkt dan het muzische proces.

- Behalve op de klasdoorbrekende creamiddagen is het geen gewoonte om binnen muzische activiteiten te differentiëren. Op basis van eigen interesse of aanleg krijgen kinderen zelden de mogelijkheid om zelf hun expressievorm of materiaal te kiezen. Hoewel de Vlaamse Overheid talentontwikkeling promoot, is de school er nog niet aan toe om de creatieve mogelijkheden van de leerlingen optimaal tot hun recht te laten komen. Waardevol is alvast dat een leraar het musiceermoment passend heeft afgestemd op niveau van de kinderen.
- Het team brengt de kinderen in contact met het culturele erfgoed en stimuleert de ontwikkeling van een persoonlijke smaak onder meer door vormen van **kunst- en cultuureducatie**. De ontvangst van een jeugdtheater, het bezoek aan een museum, en het bijwonen van een concert of een film zijn relevante voorbeelden, die tevens aangeven dat de school ook aan vrijetijdsopvoeding doet.
- De **evaluatie** van muzische vorming neemt verschillende vormen aan. Leerlingen krijgen over het algemeen mondelinge feedback van de leraar en soms van de medeleerlingen. Doorgaans wordt het kinderwerk tentoongesteld of krijgt het een decoratieve functie. De evaluatie en rapportering gebeuren kwalitatief, doorgaans op basis van het proces. De evaluatie is in enige mate gericht op de na te streven doelen. Het is geen cultuur dat een portfolio de basis vormt voor een procesmatige evaluatie. Volgens het beleid worden de leerlingenprestaties inzake muzische vorming nog niet ten volle in rekening gebracht bij het uitreiken van het getuigschrift basisonderwijs. Daardoor is de school niet consequent met haar visie die een brede persoonlijkheidsontwikkeling beoogt.
- De school beschikt over de nodige **onderwijsleermiddelen** en materialen om de muzische doelen te realiseren. Met het oog op een gevarieerd en gegradeerd aanbod is een sterkere variatie aan materialen aangewezen.
- De school organiseerde recentelijk teamgerichte **bijscholing** in verband met muzische opvoeding. Dit schooljaar werkt ze gericht aan de implementatie van het vigerende leerplan. Daardoor wil de school bij de leraren een aanpak realiseren die bij de leerlingen een muzische grondhouding bevordert zodat ze hun omringende wereld creatief-expressief kunnen benaderen. In dat opzicht is het spijtig dat de samenwerking met het deeltijds kunstonderwijs dat op deze school een vestigingsplaats heeft, werd afgebouwd en dat de interne expertise tot op heden nog onvoldoende doorstroomt. Enkele teamleden volgden een opleiding voor muzocoach. Deze personeelsleden zijn nog niet ingeschakeld om de kwaliteit van de muzische opvoeding te verhogen.

5. BEWAAKT DE SCHOOL DE EIGEN KWALITEIT?

Het onderzoek naar de kwaliteit en de kwaliteitsbewaking van de geselecteerde procesindicatoren of -variabelen levert volgende vaststellingen op:

5.1 Personeelsbeheer

5.2 Professionalisering

5.3 Materieel beleid

5.4 Welzijn

5.5 Curriculum

5.6 Begeleiding

5.6.1 Afstemming tussen school en CLB of andere partners

5.6.2 Leerbegeleiding

De vaststellingen wijzen op redelijke tot sterke aandacht voor:

- doelgerichtheid
- ondersteuning
- doeltreffendheid
- ontwikkeling.

Vaststellingen

- De school beschikt over een **uitgeschreven zorgvisie**, die gelinkt is aan het pedagogisch project. Conform de schoolvisie, die pleit voor de eigenheid van elk kind, heeft het team bijzondere aandacht voor het **welbevinden van de kinderen**.
- De **relaties** tussen de **kinderen** en de meeste **teamleden** zijn van die aard dat leren en zich ontwikkelen mogelijk worden. Leraren zetten zich in om de kinderen een positief zelfbeeld te laten verwerven. De meeste leraren getuigen van een mensontmoetende onderwijsstijl en van een pedagogische houding, die gekenmerkt is door respect voor en aanvaarding van elk kind. De school wil de kinderen socialiseren door een specifieke methodiek en door de uitwerking van jaarthema's.
- De frequente **integratiemomenten** tussen de oudste kleuters en het eerste leerjaar geven aanleiding tot een verlaagde drempel bij de overstap. Deze titularissen stemmen ook bepaalde materialen op elkaar af. Bovendien zijn de titularissen van de oudste kleuters betrokken bij de samenstelling van de klassen van het eerste leerjaar. In de beide onderwijsniveaus gebeurt de samenstelling van klasgroepen doordacht op basis van 'zorgspiegels' die specifieke kenmerken van de kinderen weergeven.
- De school organiseert zowel op kind- als op lerarenniveau drempelverlagende contacten met het secundair onderwijs. Hierbij is vooral het overleg met het oog op afstemming van leerplaninhouden relevant.
- De meeste leraren werken **doelgericht**. Ze noteren concrete doelstellingen in hun kortetermijnplanning en sommigen verwoorden die bij het begin van de activiteit aan de leerlingen. Enkelen formuleren doorgaans geen expliciete verwachtingen, waarbij de doelgerichtheid in het gedrang kan komen en de evaluatie bemoeilijkt wordt.
- In meerdere kleutergroepen zijn de kinderen doorgaans **gemotiveerd** en **actief** bezig. De uitwerking van de thema's en het aanbod in de verrijkte speelwerkplekken dragen daartoe bij. In de lagere school verhogen de gevarieerde groeperings- en dito organisatievormen de **betrokkenheid**. Tijdens de bijgewoonde activiteiten primeerde in meerdere groepen een gedifferentieerde aanpak onder meer door het gebruik van coöperatieve werkvormen. In enkele klassen daarentegen stond veeleer een klassikaal-frontale benadering centraal, met een beperkte leerlingenactiviteit.
- Via regelmatige **observaties** houden de titularissen een zicht op de ontwikkeling van het individuele kind. Ze beogen niet enkel de evolutie van de verstandelijke ontwikkeling, maar hebben ook oog voor de andere persoonlijkheidscomponenten. Het is in het kleuteronderwijs nog niet bij iedereen een gewoonte om de observaties te richten op geformuleerde kortetermijndoelen. In beide onderwijsniveaus beschikt de school wel over adequate structuren om de kinderen in hun ontwikkeling te volgen.

- Conform het pedagogisch project, dat de ontplooiing van ieder kind centraal stelt, beoogt de school een **zorgbrede aanpak** door klasinterne en -externe differentiatie. Daarbij fungeert de titularis als eerste zorgverstrekker. Op basis van observatie- en toetsresultaten en van multidisciplinair overleg zet de school differentiatiemomenten op. Bepaalde daarvan focussen vooral op groepsverkleining, terwijl andere gericht zijn op de begeleiding van vorderingengroepen. In de meeste klasgroepen zijn er vormen van niveau- en tempodifferentiatie, hoofdzakelijk als het onderwijsleerpakket dat aangeeft. Differentiatie naar interesse komt vooral in het kleuteronderwijs voor. Het is nog geen cultuur om systematisch te differentiëren in muzische activiteiten. Dat resulteert vaak in uniforme 'producten'. Bij de creamiddagen, die tweemaal per schooljaar plaatsvinden, is dat meer het geval.
- De school heeft een functionele **zorgverbredende structuur** uitgebouwd. Ze beschikt over een breed zorgplatform dat bestaat uit een zorgcoördinator, ambulante en zorgleraren. Maar er is weinig continuïteit in de invulling van de zorgopdrachten, waardoor de kwaliteit van de zorgwerking wordt gehypothekeerd. De detectie van problemen gebeurt op basis van een goed uitgetekende procedure. Vooral in het lager onderwijs verloopt het zorgverbredende gebeuren in aanzet volgens de fasen van het proces van handelingsplanning. Voor kinderen die er nood aan hebben, zijn er sticordimaatregelen (stimuleren, compenseren, remediëren en dispensereren) en/of wordt een individueel leertraject uitgetekend. Voor meerbegaafde leerlingen organiseert de school een specifieke begeleiding. De zorgverbredende interventies zijn vooral gericht op remediëring, maar minder op preventie.
- Vooral in het kleuteronderwijs zijn leraren nog zoekende. Het is nog geen traditie dat de school gebruik maakt van een procedure om systematisch en doordacht ontwikkelings- en leerproblemen aan te pakken. Daardoor verlopen sommige remediërende interventies te weinig systematisch, gaan ze te weinig in op onderliggende oorzaken en vertonen ze weinig diepgang.
- Een ruim aantal leerlingen krijgt **gon-begeleiding** (geïntegreerd onderwijs). Het voorstel van additionele hulp op kind-, school- en ouder niveau gaat in op de geformuleerde hulpvragen. De additionele ondersteuning op kindniveau wordt doorgaans vertaald in een concreet handelingsplan, dat doelen op meerdere persoonlijkheidscomponenten nastreeft. Sommige gon-interventies verlopen echter weinig doelgericht. De additionele hulp komt over het algemeen tegemoet aan de beoogde verwachtingen uit het handelingsplan. Ze geeft meestal blijk van een doordachte en systematische aanpak.
- Om het **GOK-beleid** (gelijkeonderwijskansen) uit te bouwen, volgt de school de decretaal vastgelegde procedure. Voor de lopende cyclus koos ze voor 'preventie en remediëring' en voor 'leerling- en ouderparticipatie'. Het GOK-beleid beoogt relevante doelen op school-, leraar- en leerlingniveau. Maar het aantal is te groot, zodat het geheel weinig overzichtelijk overkomt. Vaak zijn de beoogde doelen met de bijbehorende acties gericht op particuliere aspecten voor enkele leraren en beogen ze te weinig de hele schoolwerking. Bovendien sporen sommige acties niet steeds met de beoogde doelen. De school heeft wel de meeste geplande acties gerealiseerd.
- Het zorgteam **valueert** geregeld aspecten van het zorgbeleid. Het werkt voortdurend aan de verbetering van het zorgverbredende gebeuren. Daartoe doen meerdere zorgleraren inspanningen om hun zorgverbredende deskundigheid te verhogen.

5.7 Evaluatie

5.7.1 Evaluatiepraktijk

De vaststellingen wijzen op redelijke tot sterke aandacht voor:

- doelgerichtheid
- ondersteuning
- doeltreffendheid
- ontwikkeling.

Vaststellingen

- De school heeft haar **visie** ten aanzien van de evaluatiepraktijk geëxpliciteerd in de vorm van acht wegwijzers voor een goede evaluatie. Het team wil de kinderen vleugels geven en heeft daartoe bijzondere aandacht voor onder meer de inbreng van het kind, passende differentiatie, een brede beeldvorming, en voor een ontwikkelingsgerichte dynamiek. De school informeert uitvoerig de ouders over de evaluatie en rapportering.
- Het team is ook op dat vlak volop in beweging. De school heeft haar evaluatiepraktijk in vraag gesteld en verrijkt. Dat leidde tot meer gelijkgerichtheid in de evaluatie en tot een meer efficiënte en relevante rapporteringspraktijk. Om kinderen te evalueren en op te volgen, biedt het schoolwerkplan concrete **ondersteuning** middels afspraken over het nazicht van leerlingenwerk, de invulling van het kinddossier en het volgsysteem. Voorts is er informatie over het observeren in het kleuteronderwijs en over de afname van toetsen. Daarbij heeft de school bijzondere aandacht voor een gelijkgerichte benadering van het evaluatieve gebeuren en voor een teamaanpak. Hierbij functioneert het digitale platform als een effectieve leidraad.
- De school maakt systematisch werk van haar **evaluatiepraktijk**, die de brede ontwikkeling van het kind in beeld brengt. Om de vorderingen vast te stellen, gebruikt het team vormen van harde en zachte evaluatie. Een gedifferentieerde evaluatie vindt in aanzet ingang bij kinderen waarvoor zorgverbredende interventies werden opgezet. Tijdens de observatie stellen leraren geregeld vragen om de denkweg van de kinderen te kunnen volgen. Het valt op dat de leraar hierbij vaak onvoldoende de verkregen antwoorden benut als denimpuls voor de andere kinderen.
- In het **kleuteronderwijs** volgen leraren de **ontwikkeling** van de **kinderen** op door observaties en genormeerde toetsen. De ervaring van de leraar geldt veelal als impliciete norm bij de observatie. De vastgelegde observaties focussen vooral op specifieke kennis en vaardigheden over verschillende persoonlijkheidscomponenten en minder op de ontwikkelingsaspecten die leraren als verwachting beogen. Ze dragen dan ook maar in beperkte mate bij om de ontwikkelingsdomeinen in het leerlingvolgsysteem vulling te geven.
- In beide onderwijsniveaus geven leraren geregeld mondelinge **waarderende feedback** op het leerlingengedrag. In kleuterklassen worden ervaringssituaties en activiteiten soms samen met de kinderen 'geëvalueerd'. In het lager onderwijs zijn de formele 'kindgesprekken' alvast betrokkenheidsverhogend voor de kinderen en een meerwaarde voor de beeldvorming. Het nazicht van het schriftelijke kinderwerk daarentegen is in meerdere groepen en voor diverse leerdomeinen soms weinig doelgericht en minder effectief.
- In het **lager onderwijs** bestaat de **harde evaluatie** hoofdzakelijk uit genormeerde, methodegebonden en/of eigen formatieve en summatieve toetsen. De eigen evaluatie is doorgaans weinig gelinkt aan de leerplandoelen. De meeste toetsen zijn weinig constructiegericht, waardoor ze niet meteen focussen op eigen leerstrategieën en attitudes. Het team stelt de eigen evaluatie in vraag en heeft nood aan alternatieve evaluatievormen. In dat opzicht signaleren het doelenrapport, de kindgesprekken en de verrijkte rapporteringspraktijk reeds innovatieve accenten in de evaluatiepraktijk. Ze focust vooral op het resultaat en in zekere mate op het leerproces van de kinderen. Ze beoogt slechts in beperkte mate (bij)sturing van het onderwijskundig handelen.

- De **evaluatie** van de leergebieden gebeurt overwegend cijfermatig. Geselecteerde leef- en leerhoudingen, die refereren aan leren leren en sociale vaardigheden worden met codes geëvalueerd. Recentelijk is dat ook het geval voor muzische vorming. Leraren beschikken echter nog niet over gemeenschappelijke criteria om deze kwalitatieve evaluatie gelijkgericht aan te pakken. Bovendien is ICT (informatie- en communicatietechnologie) nog geen voorwerp van een systematische en expliciete evaluatie en worden de domeinen van muzische vorming niet apart gerapporteerd en wereldoriëntatie middels globaal cijfer. Het valt op dat de school nog de resultaten totaliseert.
- Bij het toekennen van het **getuigschrift basisonderwijs** is er bij de commissie transparantie rond de aangewende criteria. De geldende impliciete normering bestaat hoofdzakelijk uit de resultaten op schooleigen toetsen, de gegevens uit het kindvolgsysteem en attitudinale aspecten. Daarbij ligt het accent op wiskunde, Nederlands en Frans. De school houdt bij het uitreiken van het getuigschrift weinig expliciet rekening met de hele vorming en met de leergebiedoverschrijdende eindtermen. Dat is niet in overeenstemming met haar pedagogisch project dat een brede vorming beoogt. Outputgegevens signaleren goede resultaten bij schoolverlaters. 70% ervan komt in het ASO terecht. De inplanting van de middenschool op dezelfde campus, is hieraan niet vreemd.
- Evaluatiepraktijk is een lopende schoolprioriteit. Het beleid laat zich bijstaan door een **werkgroep** en door de netgebonden onderwijsbegeleidingsdienst. Het team voelt de nood aan om haar evaluatie- en rapporteringspraktijk verder af te stemmen op de recente inzichten over leerlingenevaluatie, inzonderheid rond muzische vorming.

6. ALGEMEEN BELEID VAN DE SCHOOL

Het onderzoek naar het algemeen beleid van de school levert volgende vaststellingen op:

- Na een periode van frequente directiewissels wordt vanaf dit schooljaar het leiderschap van beide scholen ingevuld door een ‘overkoepelend’ directietrio waarvan de opgedeelde bevoegdheden naar alle actoren zijn gecommuniceerd. Tegelijkertijd werd een vestigingsplaats opgeheven en werden de leerlingen van de bovenbouw overgebracht naar de administratieve vestigingsplaats. Enkele klassen zijn ondergebracht in de secundaire school. De voltijdse directeur coördineert de schoolwerking van beide scholen en wordt ondersteund door de twee halftijdse collega’s van Sint-Martinus 2, die schooloverstijgend instaan voor een specifiek onderwijsniveau.
- Het **directieteam** is door het personeel van beide scholen goed aanvaard. Het manifesteert zich naargelang de situatie als architect, manager en coach en geeft blijk van een humanitair leiderschap. Het maakt werk van een functionele schoolorganisatie dat een ordelijk schoolklimaat beoogt. Het zet in samenspraak met de andere teamleden de bakens uit op organisatorisch vlak en geeft richting aan het onderwijskundige beleid. In dat opzicht is een verdere professionalisering ten aanzien van de coördinerende opdrachten een blijvende uitdaging.
- De directieteam voert een beleid, geënt op de **visie** van de onderwijskoepel en nader gespecificeerd in een schooleigen pedagogisch project. Dat is gericht op kwaliteitsonderwijs, op het welbevinden van alle actoren en op een collegiaal team. Conform haar slogan gaat het beleid zorgzaam om met de kinderen, het personeel en de ouders. Het beoogt vooral een open en zorgzame school. Het jaarproject ‘Samen’ signaleert de actuele uitdaging: in wederzijds respect groeien naar een optimale integratie van onder- en bovenbouw op eenzelfde vestigingsplaats. Het directieteam kijkt reeds met voldoening en waardering terug op deze ingrijpende herstructurering. De afstemming binnen het directieteam enerzijds en met de diverse subteams anderzijds blijft wellicht een latente bekommernis.

- Overeenkomstig het jaarthema getuigt het directieteam van een democratische aanpak. De bottom-upstrategie biedt kansen tot initiatief, tot inspraak en tot een **participatieve besluitvorming**. Illustratief is de systematische bevraging van leraren en kinderen. Het directieteam weet duidelijk de verwachtingen te motiveren vanuit het pedagogisch project en doet een appél op de medeverantwoordelijkheid van de andere teamleden. Zo staan de leerlingen in voor de organisatie van de spelwinkel. Alle participanten en in het bijzonder de werkgroepen, de ouderraad, de leerlingenraad, het CLB en de scholengemeenschap helpen mee de schoolwerking dragen.
- De schoolleiding **ondersteunt** het onderwijskundig handelen van de leraren vooral door de personeelsbijeenkomsten en de overlegmomenten. Ze volgt het onderwijskundig handelen op door klasbezoeken, door functiegesprekken en door het nazicht van klasdocumenten. Binnen de scholengemeenschap is er over de scholen heen een begeleidingstraject voor beginnende leraren. De inzet en de veranderingsbereidheid van de meeste teamleden resulteert in de realisatie van diverse initiatieven op school- en klasniveau
- De doorgaans doordachte en gestructureerde aanpak van de schoolleider(s) doet de scholen groeien naar een professionele instelling. Middels een systematische (team)reflectie op aspecten van het klas- en schoolgebeuren met bijbehorende bijsturing- en borgingsinterventies bouwt de schoolleiding haar **kwaliteitszorg** uit. Ze geeft blijk van een outputgericht management dat systematisch focust op de leergebieden, de maatschappelijke verwachtingen en diverse aspecten van het onderwijsleerproces. Illustratief is de recente 'SWOT-analyse' in het kader van een tevredenheidsonderzoek en de externe zorgaudit. Toch noodzaken het teveel aan prioriteiten waaraan simultaan wordt gewerkt en de veelheid van individuele nascholing over uiteenlopende onderwerpen een sterkere dosering en/of een meer gefaseerde aanpak.
- Meerdere leraren – vooral in het niveau kleuter - registreren systematisch hun **reflecties** bij de uitwerking van hun thema's. Ze brengen daarbij naast aspecten van individuele gedragingen van kinderen echter weinig evaluaties van hun onderwijskundig handelen in beeld. Naar verluidt, leiden eventuele beschouwingen soms tot bijsturing van de onderwijskundige aanpak. In het lager onderwijs doet de kortetermijnplanning slechts bij enkelen dienst als werk- en reflectie-instrument dat toekomstgericht bouwstenen aanreikt. Bovendien is het merkwaardig dat de parallelwerking niet algemeen is ingeburgerd waarbij teamleden kansen benutten om te leren van en met elkaar.
- Ten aanzien van het **talenbeleid** staat de school aan het begin van een ontwikkeling. Naar aanleiding van de pas verschenen 'Onderwijsspiegel' heeft het beleid de relevante schoolspecifieke aspecten van talenbeleid opgelijst. Ze werden gekaderd in een kijkwijzer en naar de andere teamleden als 'ontwerptekst talenbeleidsplan' gecommuniceerd. Daarin pleegt de school een visie, geënt op haar pedagogisch project, het leerplan en de krachtlijnen van de beleidsnota van de minister. Diverse structuren zijn voorhanden om de talige behoeften van de leerlingen in kaart te brengen. Bovendien zijn verschillende initiatieven reeds vanzelfsprekend om het talige leerproces te ondersteunen. Illustratief is de bijzondere aandacht voor leesbeleving. Voor Nederlands als instructietaal zijn er doorgaans impliciete afspraken. Toch signaleert bij diverse leraren het uitblijven van een verzorgd bordgebruik en/of een keurig taalgebruik een vanzelfsprekend werkpunt. De school maakt werk van de Nederlandstalige communicatie door diverse oudercontacten. Daarbij beoogt ze een lage drempel. Er is ook taalinitiatie Frans. De zoektocht naar een onderwijsleerpakket dat uitgaat van taalvaardigheidsonderwijs is een nieuwe uitdaging. Inmiddels hebben leraren kennis gemaakt met het nieuwe leerplan Nederlands en Frans.

7. STERKTES EN ZWAKTES VAN DE SCHOOL

7.1 Wat doet de school goed?

Wat betreft de erkenningsvoorwaarden:

Kleuteronderwijs

- De goed uitgeruste kleuterklassen.
- De themavoorbereiding gericht op de vigerende referentiekaders.
- De projectmatige uitwerking van thema's.
- Het aanbod van gevarieerde activiteiten die diverse domeinen van wiskundige initiatie en van muzische vorming bestrijken.
- De inspanning om de ontwikkelingsaspecten te bewaken.
- De pedagogisch-didactische aanpak van het team om de creativiteit van de kinderen te bevorderen.

Lager onderwijs

- De aandacht voor de verschillende vormen van Nederlands en voor de meeste domeinen van muzische vorming.
- De inspanning van het team voor de leesopvoeding.
- De integratie van muzische vorming met inhouden van andere leergebieden.
- De initiatieven om het creatief schrijven te realiseren.
- Initiatieven op school- en klasniveau ten aanzien van de kunst- en cultuureducatie.
- De aanzet van klasdoorbrekende creamiddagen.

Wat betreft de kwaliteit/kwaliteitsbewaking van de processen:

- De aandacht om het welbevinden van de kinderen te stimuleren.
- De structuren op schoolniveau om de individuele ontwikkeling van kinderen te volgen.
- De aanpak vooral in het lager onderwijs om kinderen met een vertraagde ontwikkeling of met leerproblemen systematisch, doelgericht en geïntegreerd bij te sturen.
- De inspanning om door gerichte nascholing de onderwijsaanpak te verbeteren.
- De evaluatie die focust op de brede ontwikkeling van het kind.
- De frequente integratieactiviteiten kleuter- / lager onderwijs en de drempelverlagende contacten met het voortgezet onderwijs.
- De betrokkenheid van de meeste teamleden met het oog op kwaliteitsvol onderwijs.

Wat betreft het algemeen beleid:

- Een school in beweging met een sterke beleidsdynamiek.
- De uitbouw van een brede kwaliteitszorg waarbij de analyse van de resultaten aanleiding geeft tot teamreflectie en tot bijsturingsacties.
- De functionele schoolorganisatie die een ordelijk schoolklimaat beoogt.
- De bijzondere inspanningen van het beleid om de teamvorming te stimuleren.
- De inzet en de veranderingsbereidheid van de meeste teamleden die de realisatie van diverse initiatieven op school- en klasniveau mogelijk maken.
- De aandacht voor taalinitiatie Frans.

7.2 Wat kan de school verbeteren?

Wat betreft de erkenningsvoorwaarden:

Kleuteronderwijs

- De vigerende leerplandoelen meer systematisch bewaken.
- Binnen de klas en over de klassen heen de continuïteit in het aanbod van muzische vorming en de gradatie in wiskundige initiatie sterker beogen.
- De productgerichte aanpak afbouwen ten voordele van een procesgerichte benadering en didactische vervroeging vermijden.
- Meer belevende waarnemingen aangrijpen om wiskundige begrippen te laten groeien en om impressies te voeden.
- Een visie op wiskundige initiatie ontwikkelen waardoor voor het team duidelijk wordt welke relevante ervaringen en activiteiten rekenvoorwaarden beogen.
- In de klas concreet, meer doelgericht en meer procesmatig focussen op de verwerving van de specifieke rekenvoorwaarden.
- Ontwikkelingsmateriaal aanvullen overeenkomstig de behoeften van de kinderen.
- Lang lopende thema's opsplitsen in kindbetrokken geformuleerde subthema's.
- De dagelijks weerkerende activiteiten meer doelgericht plannen en uitvoeren.

Lager onderwijs

- Alle leerdomeinen van Nederlands evenwichtig aan bod laten komen met prioritaire aandacht voor het mondelinge taalgebruik.
- Meer effectief gebruik maken van groeiende referentiekaders die het inzicht in het taalsysteem bevorderen.
- De lessenroosters tussen de parallelklassen op elkaar afstemmen en de organisatie van de zorgpluismomenten bijsturen, zodat de muzische vorming voor die betrokken kinderen niet in het gedrang komt.
- In muzische vorming de individuele talentenontwikkeling beogen door een didactische aanpak die het werken naar model vermijdt, die getuigt van integratie van muzische domeinen en van een gegradeerd, uitdagend en gevarieerd aanbod.
- Structuren creëren om de specifieke deskundigheidsbevordering bij teamleden te ondersteunen en om te leren van en met elkaar.

Wat betreft de kwaliteit/kwaliteitsbewaking van de processen:

- Meer continuïteit beogen in de zorgwerking door de samenstelling binnen het zorgteam te bestendigen.
- Verder werk maken van een handelingsgerichte zorgverbredende aanpak in het kleuteronderwijs.
- Gemeenschappelijke criteria bepalen met het oog op gelijkgerichte kwalitatieve evaluaties.
- De eigen toetsen beter afstemmen op de leerplandoelen en werk maken van alternatieve evaluatievormen.
- Bij de toekenning van het getuigschrift basisonderwijs de brede vorming van het kind in rekening brengen.

Wat betreft het algemeen beleid:

- De professionalisering ten aanzien van de coördinatie in het kleuteronderwijs intensifiëren.
- Het aantal prioriteiten per schooljaar beperken en de individuele nascholing vooral daarop richten.
- Structureel overleg tussen parallelklassen systematiseren en verrijken.
- Verder werk maken van een goede afstemming binnen het directieteam en tussen de diverse subteams.
- Kansen benutten voor een vruchtbare samenwerking met het deeltijds kunstonderwijs.

7.3 Wat moet de school verbeteren?

- nihil

8. ADVIES

In uitvoering van het Decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs van 8 mei 2009 is het advies voor erkenning

GUNSTIG

9. REGELING VOOR HET VERVOLG

Nihil

Namens het inspectieteam, de inspecteur-verslaggever

Martin Descheemaeker

Datum van verzending aan de directie en het bestuur van de instelling:

Voor kennisname

Het bestuur of zijn gemandateerde

Paul Stock